

Pohjoismaiden
ministerineuvosto

Pohjola – voimatekijä rauhan puolesta

Islannin puheenjohtajakauden ohjelma
Pohjoismaiden ministerineuvosto 2023

Oslo, Norge. Kuva: Unsplash.com

Johdanto

Pääministerin ja yhteistyöministerin tervehdys	3
Vihreä Pohjola	5
Kilpailukykyinen Pohjola	9
Sosiaalisesti kestävä Pohjola	12
Rauha	15
Visio 2030	17
Tietoja tästä julkaisusta	18

Tämä julkaisu on saatavilla myös saavutettavana verkkoversiona:
<https://pub.norden.org/politiknord2022-739/>

Barnafoss. Kuva: Visit Iceland

Pääministerin ja yhteistyöministerin tervehdys

Pääministeri

Katrín

**Jakobsdóttir ja
yhteistyöministeri**

Guðmundur Ingi

Guðbrandsson

Pohjoismainen yhteistyö perustuu vahvoihin kulttuurisiin ja sosiaalisiin siteisiin. Vaihdamme näkemyksiä, etsimme yhteisiä ratkaisuja nykyajan ja tulevaisuuden haasteisiin ja jaamme tietoa ja kokemuksia keskenämme.

Pohjola on vahvimmillaan silloin, kun maat pitävät yhtä. Pohjoismainen yhteistyö tuottaa tulosta, tuo meille iloa ja rakentaa osaltaan siltoja maidemme asukkaiden välille. Tämä koskee esimerkiksi sukupuolten tasa-arvoa, ympäristöpolitiikkaa ja yhteiskuntiemme yleistä hyvinvointia.

Pohjoismainen yhteistyö on syvään juurtunutta, ja se on luonteva osa monen sukupolven maailmankuvaa. Ehkä olemme alkaneet pitää yhteistyötä itsestäänselvyytenä. Pohjoismainen yhteistyö ei kuitenkaan synny itsestään, eikä se ole itsestäänselvä. Yhteistyö syntyy vuoropuhelun tuloksena, sen taustalla on suuri työmäärä ja yhteisiä päätöksiä, jotka vahvistavat Pohjolaa alueena. Pohjoismaisen yhteistyön visiona on, että Pohjolasta tulee maailman kestävin ja integroitunein alue vuoteen 2030 mennessä. Tämä on hyvä esimerkki yhteisestä päätöksestä, joka luo suuria mahdollisuuksia tulevana vuosina.

Islannin puheenjohtajakaudella edistetään tarmokkaasti Pohjoismaiden ministerineuvoston toimintasuunnitelman kolmea painopistealuetta: vihreä Pohjola, kilpailukykyinen Pohjola ja sosiaalisesti kestävä Pohjola. Haluamme myös valottaa rauhan merkitystä ihmisoikeuksien, hyvinvoinnin, sukupuolten tasa-arvon ja ympäristön- ja ilmastonsuojelun perustana.

Tarkastelemme erityisesti meriasioita ja vihreän siirtymän vaikutusta meren luonnonvarojen hyödyntämiseen ja seuraamme näin Pohjoismaiden pääministerien hiljattain antamaa julkilausumaa. Pohjola on ollut viime vuosina tärkeä aloitteentekijä kansainvälistä merten muovirokosopimusta koskevien neuvottelujen käynnistämisessä.

Puheenjohtajakaudella keskitytään tiiviiseen pohjoismaiseen ilmastoyhteistyöhön, joka liittyy varsinkin energiamurrokseen ja vihreän siirtymän oikeudenmukaiseen toteuttamiseen esimerkiksi työmarkkinoilla.

Lisäksi jatkamme digitalisaation edistämistä ja pyrimme löytämään menetelmiä, jotka tekevät sähköisistä palveluista nykyistä käytettävämpiä ihmisille, joille uuden tekniikan omaksuminen on vaikeaa.

Keskitymme torjumaan sateenkaari-ihmisten yhdenvertaisuustaistelun taantumista ja lisäämään heidän oikeuksiaan.

Lisäksi jatkamme tarpeettomien rajaesteiden poistamista ja edistämme siten alueen integraatiota ja kansainvälistä kilpailukykyä.

Keskitymme niin ikään Pohjolan asemaan luovana alueena ja edistämme kulttuurielämän innovointia, koska kulttuurin ja luovien alojen taloudellinen merkitys kasvaa koko ajan.

Pohjoismaisen yhteistyön vaikutus ulottuu myös Pohjolan rajojen ulkopuolelle, ja olemme vahvimmillamme silloin, kun puhumme yhteisellä äänellä kansainvälisillä foorumeilla. Edessämme on suuria ja monimuotoisia haasteita, jotka vaativat rajat ylittäviä ratkaisuja. Islanti keskittyy puheenjohtajakaudellaan pohjoismaiseen yhteistyöhön, jota näillä aloilla tehdään yksittäisissä maissa, mutta myös kansainvälisesti. Teemme sen siten, että pidämme samalla katseen demokratiassa, ihmisoikeuksissa ja ympäristönsuojelussa.

Odotamme jo yhteistyövuotta 2023.

Kuva: Ulkoministeriö/Golli, Kjartan
Þorbjörnsson

Vihreä Pohjola

Islannin puheenjohtajakaudella vahvistetaan yhteiskuntiemme kestäväan kehitykseen liittyvän yhteistyön peruspilareita. Islanti panostaa kokemusten ja hyvien tulosten jakamiseen ilmastoalalla, meriasioissa ja kiertotalouteen siirtymisessä näillä aloilla tehtävän yhteistyön vahvistamiseksi. Islanti painottaa erityisesti sitä, että kaikki yhteiskuntaryhmät saadaan mukaan vihreälle tielle.

Ympäristö

Pohjoismaat eivät ole säästyneet viime vuosien ja vuosikymmenten kasvavilta haasteilta, jotka johtuvat ilmastonmuutoksesta, luontokadosta ja ympäristön saastumisesta. Haasteisiin on vastattu ja vastataan myös jatkossa muun muassa tekemällä vahvaa pohjoismaista ympäristöyhteistyötä.

Ilmastonmuutoksen vaikutukset näkyvät selvimmin Arktiksella ja pohjoisella pallonpuoliskolla ja siten myös Pohjolassa. Kasviuonekaasupäästöjä vähentävien toimien lisäksi Pohjolassa kehitetään hankkeita, jotka keskittyvät ilmastonmuutokseen sopeutumiseen. Islannin puheenjohtajakaudella mahdollistetaan ilmastonmuutokseen sopeutumista edistäviin toimiin liittyvien kokemusten ja hyvien esimerkkien vaihto Pohjolassa, ja painopiste on muun muassa Arktiksen pienyhdyksuntien moninaisissa haasteissa.

Puheenjohtajamaa Islanti keskittää huomiota myös siihen, miten työmarkkinat reagoivat ilmastomuutokseen ja vihreään siirtymään. Viranomaisten ja työmarkkinaosapuolten välisen vuoropuhelun tulisi johtaa yhteisiin reaktioihin, jotta siirtymästä tulisi oikeudenmukainen ja yhdenvertaisuutta lisäävä.

Monet merkit viittaavat siihen, että vihreä siirtymä ei vähennä, vaan pikemmin luo uusia työpaikkoja monella saralla. Meidän on varmistettava, että työmarkkinoilla on osaavia ihmisiä, jotka voivat täyttää vihreän siirtymän asettamat vaatimukset. Samalla on koulutettava uudelleen niitä, jotka ovat vaarassa menettää työpaikkansa vihreän siirtymän vuoksi. Näin vahvistetaan oikeudenmukaisen vihreän siirtymän perustaa, mikä on kaikkien Pohjoismaiden etu.

Tasa-arvo

Vihreä siirtymä edellyttää sukupuoli- ja tasa-arvonäkökohtien valtavirtaistamista Pohjoismaiden yhteisen Green and Gender-Equal Nordic Region -sitoumuksen mukaisesti. Sitoumus allekirjoitettiin YK:n naisten asemaa käsittelevän toimikunnan istunnossa New Yorkissa maaliskuussa 2022. Ilmastomuutos ja sukupuolten tasa-arvo ovat aikamme suurimpia haasteita, joten Pohjoismaiden on oltava mukana nostamassa näitä asioita päiväjärjestyksen kärkeen. Oikeudenmukaisen siirtymän varmistamiseksi on välttämätöntä muistaa, että ilmastomuutos ja ilmastotoimet vaikuttavat eri tavoin eri sukupuoliin.

Pariisin sopimuksen täytäntöönpanon ensimmäinen kokonaistarkastelu ajoittuu Islannin puheenjohtajakaudelle. Tarkastelu luo perustan sopimuksen ratifioineiden maiden uusille kansallisille tavoitteille. Kaikki Pohjoismaat ovat asettaneet omat hiilineutraaliustavoitteensa, ja maailman kaikkien maiden tulisi asettaa vastaavia tavoitteita mahdollisimman pian.

Pohjolassa etsitään erilaisia keinoja ja tarkastellaan kestäviä ratkaisuja, joilla voidaan vähentää kasvihuonekaasupäästöjä, edistää hiilensidontaa ja poistaa hiilidioksidia päästöistä ja ilmakehästä. Islanti kohdistaa puheenjohtajakaudellaan huomiota hiilidioksidin pysyvän talteenoton ja varastoinnin mahdollisuuksiin Pohjoismaissa. Lisäksi on mahdollista hyödyntää nykyistä paremmin ratkaisuja, joissa hiilidioksidin varastointia edistetään ennallistamalla maaperää ja panostamalla määrätietoisesti maatalouden ja maankäytön päästövähennyksiin. Pohjolassa on monia mahdollisuuksia tehdä maataloustuotannosta vieläkin kestävämpää, ja niitä

on hyödynnettävä.

Meri

Merellä on Pohjolassa erityisasema, ja Islanti panostaa vahvasti meriasioihin Pohjoismaiden pääministerien elokuussa 2022 hyväksymän julkilausuman mukaisesti. Islanti painottaa myös Länsi-Pohjolan kanssa tehtävää yhteistyötä meriasioissa. Lisäämällä pohjoismaisesta kalasta ja äyriäisistä saatavan proteiinin jalostusta voimme vähentää ympäristökuormitusta, koska tuotanto kuormittaa ympäristöä yleisesti ottaen vähemmän.

Vaikka Pohjoismaiden kalataloudessa on onnistuttu vähentämään kasvihuonekaasupäästöjä merkittävästi, hiilineutraaliuteen on vielä pitkä matka. Islanti panostaa entistä vahvemmin vihreään siirtymään kalastuksessa ja meren luonnonvarojen jalostuksessa sekä ympäristökuormituksen vähentämiseen kalataloustuotteiden arvoketjuissa.

Islanti ehdottaa myös vähän hyödynnettyjen lajien nykyistä parempaa hyödyntämistä, jotta Pohjoismaat voisivat saavuttaa tavoitteensa proteiinin tuotannon lisäämisestä. Lisäksi selvitetään keinoja ympäristövalvonnan ja luonnonvarojen hallinnoinnin yksinkertaistamiseen.

Pohjoismaat kuuluivat kärkijoukkoon, joka ajoi uutta kansainvälistä muoviroskasopimusta koskevien neuvottelujen aloittamista. Neuvottelut käydään vuosina 2022–2024, ja on tärkeää saada sopimuksesta kunnianhimoinen.

Energia

Energiamurros on entistä vihreämmän Pohjolan perusta, ja se auttaa myös parantamaan energian huoltovarmuutta. Kysynnän kasvaessa vihreästä energiasta tulee koko ajan arvokkaampaa. Vihreän energian potentiaali piilee muun muassa tuulivoiman hyödyntämisessä maalla ja Pohjoismaita ympäröivillä merialueilla sekä energian varastoinnissa, jotta energiaa voitaisiin käyttää entistä tarkoituksenmukaisemmin. Puheenjohtajamaa keskittyy hyödyntämään ja levittämään Pohjoismaiden kokemuksia näiden

energiamahdollisuuksien kehittämistä ja siitä, miten samalla voidaan suojella luontoa ja vahvistaa yhteistyötä muun yhteiskunnan kanssa energiatehokkuuden parantamiseksi. Pohjola on energiamurroksen ja uusiutuvan energian käytön kärkialue, ja Islannilla on erityisasema geotermisen energian hyödyntämisessä. Islanti haluaa puheenjohtajanaan korostaa uusiutuvan energian merkitystä energian huoltovarmuuden ja väestön hyvinvoinnin parantamisessa. Lisäämällä energian säästämistä ja uusiutuvan energian hyödyntämistä voidaan parantaa energian huoltovarmuutta, mikä mahdollistaa fossiilisten polttoaineiden tuonnin vähentämisen.

Kestävä kehitys

Pohjola on hyväksynyt kestäväan kehitykseen ja kiertotalouteen keskittyvän strategian, joka kattaa paitsi suuryritysten toiminnan myös kansalaisten päivittäisestä toiminnasta aiheutuvan luonnonvarojen kulutuksen. Teollisuuden ja voimalaitosten sivutuotteiden monimuotoinen käyttö on tärkeä osa aktiivista kiertotaloutta ja energiatehokkuuden parantamista. Puheenjohtajakaudella kohdistetaan huomiota vedyn ja Power-to-X-teknologioiden potentiaaliin energiamurroksessa ja niiden käyttöön raskaissa maakuljetuksissa ja meriliikenteessä, etenkin kalastusaluksissa. Lisäksi on välttämätöntä hyödyntää orgaanista ainesta viljelylannoitteena ja maanparannusaineena. Samaan aikaan on keskityttävä ehkäisemään jätteen syntyä riippumatta siitä, onko kyse yritysten vai kotitalouksien tuottamasta jätteestä.

Pohjola voi jatkaa kestäväan kehityksen tiellä vain osallistamalla koko yhteiskuntaa aktiivisesti mukaan työhön ja hyödyntämällä muun muassa digitaalisia ratkaisuja. Meidän on jatkossakin pyrittävä rakentamaan vihreää Pohjolaa, jossa ohjenuorana on sukupuolten tasa-arvo. Tämän varmistamiseksi ilmastotoimissa on huomioitava kaikkien sukupuolten näkökulmat.

Pohjolan väestön ikäjakauma muuttuu tulevana vuosikymmeninä, kun ikäihmisten osuus kasvaa merkittävästi. Ikäihmiset ovat väestöryhmä, jonka vahvuuksia, kokemusta ja osaamista voidaan hyödyntää tehokkaasti ympäristön hyväksi. Alalla toteutettavilla toimilla voi olla myös myönteisiä sosiaalisia vaikutuksia ikäihmisiin.

Thingeyri, Islanti. Kuva: Unsplash.com

Kilpailukykyinen Pohjola

Pohjolan kilpailukyvyyn parantaminen edellyttää keskittymistä vihreään talouskasvuun sekä osaamiseen ja innovointiin. Islannin puheenjohtajuusohjelmassa painotetaan sitä, että kaikilla Pohjoismaiden asukkailla tulee olla mahdollisuus osallistua aktiivisesti digitaaliseen kehitykseen ja hyödyntää sen potentiaalia. Pohjolan yhteiset työmarkkinat, suuret inhimilliset voimavarat sekä ihmisten ja yritysten vapaa liikkuvuus luovat Pohjoismaille edellytykset kohdata monenlaisia muutoksia ja haasteita tulevana vuosina.

Yhteiskunnallinen kehitys

Pohjoismaat ovat päättäneet toteuttaa kilpailukyvyyn lisäämistä koskevia suunnitelmia edistämällä alueen vihreää talouskasvua. Tämä tapahtuu muun muassa kohdistamalla lisähuomiota osaamiseen ja innovointiin sekä digitalisaation tuomiin mahdollisuuksiin. Tavoitteen saavuttamisen yhtenä avaintekijänä on myös liikkuvuus hyvin toimivilla työmarkkinoilla. Pohjoismaat hyötyvät siitä, jos ne kulkevat tasatahtia tällä tiellä.

Koronan pitkän aikavälin seurauksia on syytä tutkia perusteellisesti. Islannin puheenjohtajakaudella mahdollistetaan jatko työlle, jossa kehitetään tutkijoiden pääsyä pohjoismaiseen terveysdataan turvallisen digitaalisen infrastruktuurin kautta (Nordic Commons).

Nuoret ovat viime vuosina olleet esillä yhteiskunnallisessa keskustelussa aikamme akuuteista haasteista, ja näin he ovat kirittäneet hallituksia ja yrityksiä. Islannin puheenjohtajakaudella pyritään ottamaan käyttöön uusia menetelmiä ja tekniikoita, jotka edistävät nuorten osallistumista julkiseen keskusteluun Pohjoismaissa. Nuorille annetaan mahdollisuus luoda yhteinen

keskustelufoorumi. Näin lisätään nuorten ja Pohjoismaiden hallitusten välistä vuoropuhelua.

Työmarkkinat

Tulevaisuus tuo väistämättä tullessaan lukuisia muutoksia ja haasteita työmarkkinoilla, ja Pohjoismaiden on kyettävä vastaamaan niihin viipymättä. Työmarkkinoiden nopean muutoksen edetessä onkin tärkeää kartuttaa päätöksenteon tietopohjaa. Islannin puheenjohtajakaudella panostetaan erityisesti siihen, että hyödynnetään alalla jo tuotettua laadukasta pohjoismaista tutkimustietoa. Puheenjohtajakaudella tutkitaan pandemian vaikutusta työmarkkinoihin ja sitä, miten voimme tukea työympäristön tervettä ja kestävä kehitystä kaikkia hyödyttävällä tavalla aina työuran loppuun saakka ja ylläpitää siten työvoimaresursseja.

Islannin puheenjohtajakaudella painotetaan erityisesti maahanmuuttajien ja vammaisten ihmisten tarpeita sekä heidän työmarkkinaintegraationsa helpottamista.

*Hyvä työmarkkinaosallistuminen on kestävän
hyvinvointijärjestelmän edellytys sekä kilpailukykyisen ja
sosiaalisesti kestävän Pohjolan avaintekijä.
Pohjoismaisessa yhteistyössä pyritään vahvistamaan
tietopohjaa siitä, miten maat voivat lisätä kaikkien
yhteiskuntaryhmien työmarkkinaosallistumista.*

Islannin puheenjohtajakaudella painotetaan erityisesti maahanmuuttajien ja vammaisten ihmisten tarpeita sekä heidän työmarkkinaintegraationsa helpottamista.

Pohjolassa on painotettu vahvasti sukupuolten välisten palkkaerojen poistamista. Tästä huolimatta joudumme yhä toteamaan, että alueella on palkkaeroja, jotka selittyvät vain sukupuolella. Monet merkit viittaavat siihen, että perinteisissä naisten töissä vaadittavaa osaamista aliarvioidaan palkkauksessa. Islannin puheenjohtajakaudella keskitytään siksi ammattien arvostukseen ja sukupuolittuneisiin työmarkkinoihin Pohjoismaissa.

Digitalisaatio

Alueemme integraation lisääminen vaatii ihmisten ja yritysten rajat ylittävän liikkuvuuden lisäämistä esimerkiksi pohjoismaisia rajaesteitä poistamalla. Islannin puheenjohtajakaudella tarkastellaan digitaalisia ratkaisuja,

ammattipätevyyksien vastavuoroista tunnustamista sekä verosääntöjen parantamista rajojen yli, jotta ihmisten olisi entistä helpompaa opiskella, työskennellä ja harjoittaa yritystoimintaa muissa Pohjoismaissa.

Islannin puheenjohtajakaudella vahvistetaan edelleen digitaalista infrastruktuuria, joka pohjustaa Pohjoismaiden ja Baltian maiden kehittymistä maailman integroituneimmaksi alueeksi digitaalisten palveluiden ja dataliikenteen alalla. Viime vuosina on toteutettu sähköiseen tunnistautumiseen liittyviä hankkeita, jotka luovat perustan digipalveluiden saatavuuden parantamiselle rajojen yli. Jatkossakin panostetaan tarvittavien rajat ylittävien palveluiden kehittämiseen, jotta asuminen ja yritystoiminta helpottuisivat koko alueella paikasta riippumatta. Palveluiden kehittämistä on suhteutettava myös eurooppalaisiin hankkeisiin, kuten yhteiseen digitaaliseen palveluväylään ja EU:n digitaalisen identiteetin lompakkoon, sekä Nordic Smart Government and Business -hankkeeseen.

Kulttuuri

Tietotekniikka on mullistanut myös nykykulttuurin. Digitaalinen viestintä on edennyt suurin harppauksin ja lisännyt yhteistyötä maiden ja taidegenrejen välillä, ja sillä on tässä yhteydessä tärkeä merkitys.

Nopea globaali kehitys ja muista kulttuureista peräisin oleva väestönkasvu edellyttävät muutoksia pohjoismaiseen yhteistyöhön, joka liittyy esimerkiksi kotouttamishaasteisiin. Samalla ne tarjoavat mahdollisuuksia kulttuuriseen innovointiin.

Pohjolan kulttuurielämässä tulee olla tilaa monimuotoisuudelle, uteliaisuudelle ja luovuudelle. Islanti haluaa käyttää puheenjohtajakaudellaan tilaisuuden hyväksi ja esitellä Pohjoismaita vetovoimaisena ja luovana, maiden kokonaiskilpailukykyä vahvistavana alueena.

Pohjoismaiden kulttuuri- ja taide-elämää on syytä vahvistaa ja kehittää edistämällä innovointia ja kasvattamalla nuorten taiteilijoiden verkostoja, myös pohjoismaisten kulttuurifestivaalien ja taidetapahtumien yhteydessä. Monimuotoinen kulttuuritoiminta on keskeinen osa Pohjoismaiden taloutta, ja sen painoarvo vain lisääntyy tulevaisuudessa, kun taiteen, kulttuurin ja luovien alojen taloudellinen merkitys kasvaa entisestään.

Kuva: Ulkoministeriö/Golli, Kjartan
Þorbjörnsson

Sosiaalisesti kestävä Pohjola

Yhdenvertaisuus, sosiaalinen hyvinvointi, luottamus, tasa-arvo ja demokratietietoisuus ovat perusarvoja, jotka yhdistävät Pohjoismaita ja luovat yhteiskuntiemme perustan. Islanti aikoo puheenjohtajamaana painottaa pohjoismaista yhteistyötä muun muassa terveyden, sateenkaari-ihmisten yhdenvertaisuuden, saavutettavuutta parantavien uusien digitaalisten ratkaisujen sekä sukupuoli- ja tasa-arvonäkökulmien sisällyttämisen aloilla osana vihreää siirtymää.

Terveys

Vertailtaessa maailman maiden elämänlaatua Pohjoismaat suoriutuvat erinomaisesti useimmilla parametreilla mitattuna. Pohjoismaisen hyvinvointijärjestelmän taustalla oleva ajatus on muovannut pohjoismaisia yhteiskuntia jo pitkään. Pohjola pyrkii sosiaalista kestävyyttä koskevan vision mukaisesti yhtenäiseksi alueeksi, jossa on vallalla yhteiset arvot, kuten toimivat terveyspalvelut, yhdenvertaisuus, demokratia, tasa-arvo ja sosiaalinen hyvinvointi. Samat arvot ovat avainasemassa, kun pyritään luomaan rauhanomaisia yhteiskuntia maidemme väestön hyväksi.

Kansanterveyden ja mielenterveyden parantaminen varsinkin lapsilla ja nuorilla, digisiirtymä, terveys- ja hyvinvointi-innovaatiot ja antibioottiresistenssin torjuminen pysyvät siten tärkeinä aiheina myös Islannin puheenjohtajakaudella.

Ennaltaehkäisy on jo pitkään osoittautunut tehokkaaksi tavaksi edistää ennen kaikkea nuorten fyysistä ja henkistä hyvinvointia. Pohjoismaiden yhteiskunnilla on nyt haasteita, jotka liittyvät väestön keski-ikäen nousuun ja koronapandemian seurauksiin.

Islannin puheenjohtajakaudella pyritään esittelemään ennaltaehkäisyyn liittyviä yhteispohjoismaisia kokemuksia painottaen varhaisia toimenpiteitä. Lisäksi pyritään kehittämään terveysalan pohjoismaista yhteistyötä kaikkien ihmisten terveyden edistämiseksi.

Islannin puheenjohtajakaudella selvitetään koronapandemiasta saatujen kokemusten perusteella mahdollisuutta parantaa terveyshätätilanteisiin varautumista. Varautumista kriisiaikoihin, kuten pandemiaan tai muihin terveyskriiseihin, on syytä vahvistaa esimerkiksi tekemällä yhteistyötä, joka liittyy elintarvikkeiden ja lääkkeiden huolto-, tuotanto- ja jakeluvarmuuteen. Rokote- ja lääkealan varautumista kehitetään edelleen.

Lisäksi painotetaan pohjoismaista yhteistyötä, joka tähtää lääkkeiden käytön parantamiseen Pohjolassa ja antibioottien käytön vähentämiseen maailmanlaajuisesti.

Oikeudet

On tärkeää varmistaa työympäristön terveellisyys ja kestävyys kaikkia hyödyttävällä tavalla aina työuran loppuun saakka, jotta työvoimaresursseista voitaisiin pitää kiinni. Islannin puheenjohtajakaudella jatketaan työtä, jossa edistetään työterveyttä ja työsuojelua tunnistamalla tulevia työturvallisuushaasteita. Ihmiskaupan vastustaminen on myös yksi Islannin puheenjohtajakauden tärkeistä aiheista, ihmiskaupan vastaista työtä jatketaan Pohjoismaiden johdolla viime vuosina tehdyn työn pohjalta.

Pohjoismaalaisten keskinäisen kielten ymmärtämisen vahvistaminen voi lisätä alueen integraatiota varsinkin lasten ja nuorten parissa.

Puheenjohtajamaa Islanti panostaa kielijulistuksen uudistamisen toteuttamiseen – hankkeeseen, joka alkoi Islannin aloitteesta vuonna 2019.

Pohjolassa edistetään YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen täytäntöönpanoa, ja Islanti panostaa puheenjohtajakaudellaan siihen, että valtiot ja kunnat edistäisivät yhdessä lapsiystävällisten yhteiskuntien kehittämistä.

*Tasa-arvo on pohjoismaisen yhteistyön kulmakiviä.
Sateenkaari-ihmisten oikeudet ovat olleet viime vuosina
ahtaalla ympäri maailmaa, joten asia vaatii toimia.
Pohjoismaiden on jatkossakin puolustettava jo
saavutettuja oikeuksia ja korjattava samalla yhä
olemassa olevia vääryyksiä.*

Islannin puheenjohtajakaudella keskitytään tasa-arvoon ja sateenkaari-ihmisten oikeuksiin. Trans- ja intersukupuolisten asiat ovat korkealla päiväjärjestyksessä, koska kyse on ryhmistä, joiden oikeuksien täysipainoiseen toteutumiseen ja tunnustamiseen yhteiskunnassa on vielä matkaa.

Innovaatiot

Pohjola on ollut kautta aikojen johtava alue innovaatioissa ja teknisten ratkaisujen käyttöönotossa, ja tavoitteenamme on luoda yhtenäinen ja osallistava alue. Kaikki ryhmät on siksi saatava mukaan meneillään olevaan huomattavaan digisiirtymään. Islanti pyrkii puheenjohtajakaudellaan varmistamaan, että vammaiset ihmiset voivat käyttää uusia sähköisiä ratkaisuja tasavertaisesti muiden kanssa.

*Islanti panostaa digitaalista kieliteknologiaa koskevan
yhteispohjoismaisen strategian laatimiseen. Sen
tarkoituksena on edistää kaikkien kielten asemaa
digimaailmassa, jotta Pohjolan kielet olisivat
käytettävissä digitaalisessa viestinnässä ja kaikessa
tietojenkäsittelyssä.*

Pohjoismaisen hyvinvointijärjestelmän vaikutus näkyy muun muassa siten, että maiden asukkaat ovat pitkäikäisiä. Ikäihmisten ryhmä kasvaakin muita ikäryhmiä nopeammin. Puheenjohtajamaa Islanti panostaa sosiaali- ja terveyspalveluiden integraatioon, jotta ikäihmiset voisivat elää itsenäistä ja aktiivista elämää mahdollisimman pitkään ja nauttia hyvästä elämänlaadusta elämänsä ehtoopuolella. Palveluiden paraneminen mahdollistaa yhä useampien kotona asumisen ja aktiivisen yhteiskunnallisen osallistumisen sen sijaan, että he joutuisivat hoivakotiin tai laitokseen.

Kuva: Ulkoministeriö/Golli, Kjartan Þorbjörnsson

Rauha

Rauha on avainasemassa, kun Pohjolasta pyritään tekemään vihreä, kilpailukykyinen ja sosiaalisesti kestävä alue. Pohjoismaat ovat esiintyneet yhdessä rauhan lähettiläinä kansainvälisellä areenalla ja edistäneet neuvotteluita rauhasta ja aseidenriisunnasta. Seuraukset Venäjän hyökkäyksestä Ukrainaun näkyvät kaikkialla Euroopassa ja muualla, ja lännen yleinen turvallisuustilanne on muuttunut täydellisesti.

Pohjoismaiden solidaarisuuden ja yhteistyön merkitys on näissä oloissa tullut erittäin tärkeäksi.

Islanti keskittyy puheenjohtajakaudellaan erityisesti siihen, miten rauha on edellytys ihmisoikeuksille ja varsinkin naisten oikeuksille, sosiaaliselle vakaudelle ja ympäristönsuojelulle.

Väkivalta ja väkivallalla uhkailu ovat osa naisten, sateenkaari-ihmisten ja muiden haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien arkea. Sota-aikana nämä ilmiöt kuitenkin eskaloituvat ja vaikeuttavat haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien tilannetta entisestään. Sodan yhtenä seurauksena on naisiin kohdistuva seksuaalinen väkivalta, jota käytetään usein sodankäynnin aseena. Vanhemmistaan eroon joutuvista lapsista taas saattaa helposti tulla ihmiskaupan uhreja.

Ilmastonmuutos pakottaa sodan tavoin ihmisiä kodeistaan ja ajaa heidät pakomatalle. Ellei muutosta tapahdu, lähivuosina ja -vuosikymmeninä on

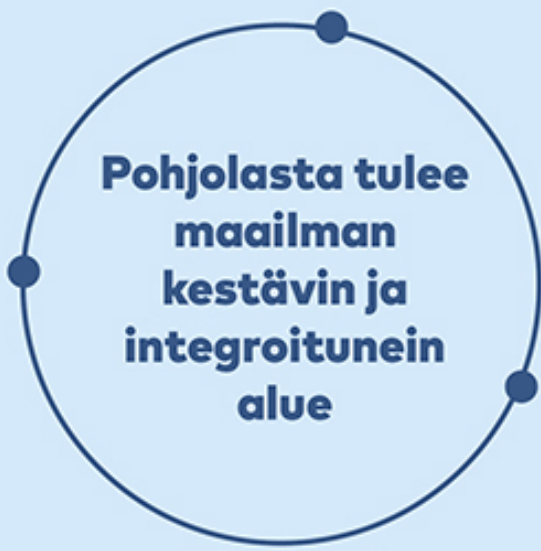
luvassa valtavaksi paisuvia muuttovirtoja, ja ilmastopakolaisten määrä tulee kasvamaan merkittävästi. Aivan kuten ilmastokriisin torjunta on hyvinvoinnin ja turvallisuuden tärkeimpiä edellytyksiä, rauha on edellytys sille, että voimme torjua ilmastomuutosta, ylläpitää sosiaalista vakautta ja lisätä tasa-arvoa.

*Puheenjohtajamaa Islanti painottaa, että
rauhankysymyksen tulisi olla yksi pohjoismaisen
yhteistyön kulmakivistä.*

Meidän on lisättävä Pohjoismaiden rauhankeskusten ja tutkimuslaitosten välisen yhteistyön näkyvyyttä ja korostettava niiden tekemää hyvää työtä. Puheenjohtajamaa Islanti isännöi Reykjavikissa kansainvälistä konferenssia, jossa korostetaan rauhan merkitystä ihmisoikeuksien, hyvinvoinnin, sukupuolten tasa-arvon ja ympäristönsuojelun edellytyksenä ja nivotaan se osaksi visiota Pohjolasta maailman kestävimpänä ja integroituneimpana alueena.

Kilpailukykyinen Pohjola

Haluamme yhdessä edistää Pohjolan vihreää kasvua, joka perustuu tietoon, innovointiin, liikkuvuuteen ja digitaaliseen integraatioon.

Pohjolasta tulee maailman kestävin ja integroitunein alue

Vihreä Pohjola

Haluamme yhdessä edistää yhteiskuntiemme siirtymistä vihreään talouteen sekä hiilineutraaliutta ja kestävää kierto- ja biotaloutta.

Sosiaalisesti kestävä Pohjola

Haluamme yhdessä edistää osallisuutta, tasa-arvoa ja yhtenäisyyttä alueella, jossa on yhteiset arvot ja jossa vahvistetaan kulttuurivaihtoa ja hyvinvointia.

**Pohjoismaiden
pääministerien
Islannin
puheenjohtaja-
kaudella vuonna
2019 hyväksymä
Visio 2030 on
edelleen tärkeä osa
työtä.**

Tietoja tästä julkaisusta

Pohjola – voimatekijä rauhan puolesta
Islannin puheenjohtajakauden ohjelma Pohjoismaiden
ministerineuvostossa 2023

PolitikNord 2022:739

ISBN 978-92-893-7429-3 PDF

ISBN 978-92-893-7430-9 ONLINE

<http://dx.doi.org/10.6027/politiknord-2022-739>

© Pohjoismaiden ministerineuvosto 2022

Julkaistu 1.11.2022

Kannen valokuva: Visit Iceland. Háifoss, Island.

Ulkoasu: Louise Jeppesen

Pohjoismaiden ministerineuvosto

Pohjoismainen yhteistyö

Pohjoismainen yhteistyö on yksi maailman laajimmista alueellisista yhteistyömuodoista. Yhteistyön piiriin kuuluvat Islanti, Norja, Ruotsi, Suomi ja Tanska sekä Ahvenanmaa, Färsaaret ja Grönlanti.

Pohjoismaista yhteistyötä tehdään politiikan, talouden ja kulttuurin aloilla tärkeänä osana eurooppalaista ja kansainvälistä yhteistyötä. Pohjoismaisen yhteisön tavoitteena on vahva Pohjola vahvassa Euroopassa.

Pohjoismainen yhteistyö pyrkii vahvistamaan pohjoismaisia ja alueellisia etuja ja arvoja globaalissa maailmassa. Maiden yhteiset arvot lujittavat osaltaan Pohjolan asemaa yhtenä maailman innovatiivisimmista ja kilpailukykyisimmistä alueista.

Nordens Hus

Ved Stranden 18

DK-1061 Kööpenhamina

www.norden.org

Lisää pohjoismaisia julkaisuja on luettavissa osoitteessa www.norden.org/fi/julkaisut